

EDİTÖR
PROF. DR. ABDURRAHMAN EREN

PROF. DR. SERVET ARMAĞAN
ARMAĞANI

FİLİZ KİTABEVİ
İSTANBUL
2026

Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım
Petrol Ürünleri San. ve Tic. Ltd. Şti.
Genel Yayın No | General Publication Number: 1309
Sertifika no | Certificate Number: 77398

Filiz Kitabevi
Yayın No | Publication Number: 2026/59
İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Armağanlar Dizisi: 6

Kitap Adı: Prof. Dr. Servet Armağan Armağanı
Book Title: Essays in Honor of Prof. Dr. Servet Armağan
ISBN: 978-625-8585-57-5
DOI: doi.org/10.64161/filiz.9786258585575

Yazar(lar) | Author(s): Prof. Dr. Abdurrahman EREN | orcid.org/0000-0001-6127-6527
Prof. Dr. Ahmet BATTAL | orcid.org/0000-0002-7686-0774
Prof. Dr. Ahmet BİLGİN | orcid.org/0000-0002-7432-0061
Prof. Dr. Ayhan CEYLAN | orcid.org/0000-0001-5680-4399
Prof. Dr. Celal ERBAY | orcid.org/0000-0003-2986-8711
Prof. Dr. Fethi GEDİKLİ | orcid.org/0000-0003-3919-9494
Prof. Dr. İbrahim ÖZBAY | orcid.org/0000-0002-3820-6501
Doç. Dr. Mehmet DOĞAR | orcid.org/0000-0003-0730-7366
Doç. Dr. Şeref İBA | orcid.org/0000-0003-3803-5770
Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Cüneyt ARMAĞAN | orcid.org/0000-0002-2387-9092
Dr. Öğr. Üyesi Muhammed Said BİLAL | orcid.org/0000-0003-1809-6875
Dr. Öğr. Üyesi Volkan ASLAN | orcid.org/0000-0003-1136-7556
Arş. Gör. Dr. Gülçin DEMİRCAN | orcid.org/0000-0002-6528-3756
Arş. Gör. Ayşe Vildan ÇELİK | orcid.org/0009-0007-7158-2270
Arş. Gör. Begüm Nur KALIPÇIOĞLU | orcid.org/0000-0003-4792-3841
Arş. Gör. Beren ŞEN ÇETİNER | orcid.org/0000-0003-4617-5554
Arş. Gör. Doğukan SEVER | orcid.org/0000-0002-6664-9545
Arş. Gör. Enis KUŞCU | orcid.org/0000-0002-0877-5148
Arş. Gör. Erman MANAV | orcid.org/0000-0002-3076-682X
Arş. Gör. Gökcen Nur DEMİR | orcid.org/0000-0001-5209-8722
Arş. Gör. Kübra DEMİR ARSLAN | orcid.org/0000-0002-2349-5144
Arş. Gör. Miray UÇURLU | orcid.org/0009-0000-9310-0999
Arş. Gör. Ülku Olcay UYKUN ALTINTAŞ | orcid.org/0000-0002-7490-8391
Ayşe Aleyna AKSU | orcid.org/0009-0002-7213-5652
Maryam Shayesteh LANGROODY | orcid.org/0009-0001-1314-3233
Mustafa Taha EVREN | orcid.org/0009-0003-7535-8955
Saltuk Buğra KIZILKAYA | orcid.org/0000-0002-6298-6608
Şeyma YÜKSEL | orcid.org/0009-0005-0448-6719
Yousef M. A. MAHMOUDHAMAD | orcid.org/0009-0009-4108-3010

Konu Kategorisi | Subject Categories: Anayasa Hukuku, İnsan Hakları Hukuku | Constitutional Law,
Human Rights Law

Yayın Türü | Publication Type: Kitap | Book - Monograph
Yayın Dili | Language: Türkçe | Turkish
Ebat | Dimensions: 16,5 x 23,5 cm
Baskı Sayısı | Edition: 1
Sayfa Sayısı | Pages: 881

Yayın Tarihi | Publication Date: Haziran 2026 | June 2026
Yayın Yeri | Place of Publication: İstanbul, Türkiye
Mizanpaj | Layout: Vildan YAVUZ
Baskı ve Cilt | Printing and Binding: Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım
Petrol Ürünleri San. ve Tic. Ltd. Şti.
(Sertifika no: 77398)

© All rights reserved | Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım Petrol Ürünleri
San. ve Tic. Ltd. Şti.

Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım
Petrol Ürünleri San. ve Tic. Ltd. Şti.
Mollahüsrev Mah. Cemalyener Topyalı Cad. No: 57A
Vefa-Fatih / İstanbul • Tel: +90 (212) 527 07 18
www.filizkitabevi.com • bilgi@filizkitabevi.com

ARMAĞAN YAYIN KURULU

PROF. DR. ABDURRAHMAN EREN

DR. ÖĞR. ÜYESİ VOLKAN ASLAN

ARŞ. GÖR. DR. MELİSA AYDIN YAMAKOĞLU

ARŞ. GÖR. AYŞE VİLDAN ÇELİK

ARŞ. GÖR. BEGÜM NUR KALIPÇIOĞLU

ARŞ. GÖR. BEREN ŞEN ÇETİNER

ARŞ. GÖR. DOĞUKAN SEVER

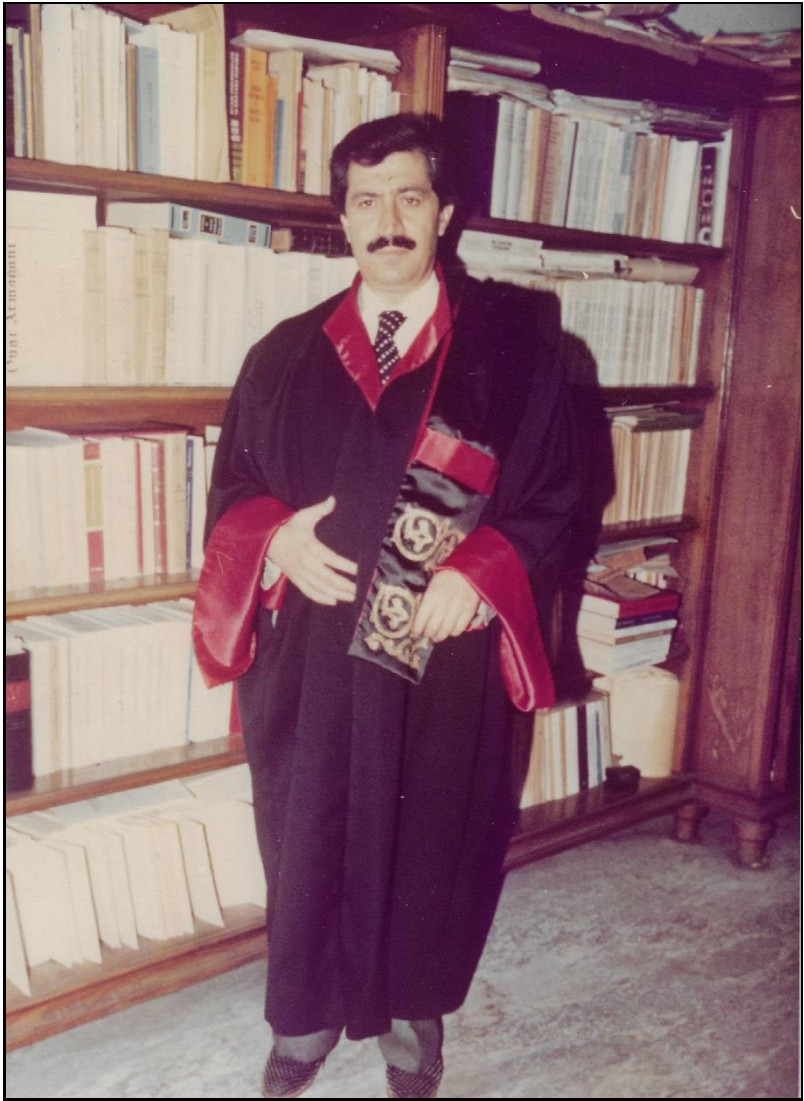
ARŞ. GÖR. GÖKÇE NUR DEMİR

ARŞ. GÖR. MEHMET GÜRKAN ÇINAR

ARŞ. GÖR. TEVHİDE GİZEM SOYERGİN

ARŞ. GÖR. ÜLKÜ OLCAY UYKUN ALTINTAŞ

**ARMAĞAN'A MAKALELERİ VE YAZILARI İLE
KATKIDA BULUNANLAR
(AKADEMİK VE ALFABETİK SIRA İLE)**

PROF. DR. ABDURRAHMAN EREN

PROF. DR. AHMET BATTAL

PROF. DR. AHMET BİLGİN

PROF. DR. AYHAN CEYLAN

PROF. DR. CELAL ERBAY

PROF. DR. FETHİ GEDİKLİ

PROF. DR. İBRAHİM ÖZBAY

DOÇ. DR. MEHMET DOĞAR

DOÇ. DR. ŞEREF İBA

DR. ÖĞR. ÜYESİ AHMET CÜNEYT ARMAĞAN

DR. ÖĞR. ÜYESİ MUHAMMED SAİD BİLAL

DR. ÖĞR. ÜYESİ VOLKAN ASLAN

ARŞ. GÖR. DR. GÜLÇİN DEMİRCAN

ARŞ. GÖR. AYŞE VİLDAN ÇELİK

ARŞ. GÖR. BEGÜM NUR KALIPÇIOĞLU

ARŞ. GÖR. BEREN ŞEN ÇETİNER

ARŞ. GÖR. DOĞUKAN SEVER

ARŞ. GÖR. ENİS KUŞCU

ARŞ. GÖR. ERMAN MANAV

ARŞ. GÖR. GÖKÇE NUR DEMİR

ARŞ. GÖR. KÜBRA DEMİR ARSLAN

ARŞ. GÖR. MİRAY UĞURLU

ARŞ. GÖR. ÜLKÜ OLCAY UYKUN ALTINTAŞ

AYŞE ALEYNA AKSU

MARYAM SHAYESTEH LANGROODY

MUSTAFA TAHA EVREN

SALTUK BUĞRA KIZILKAYA

ŞEYMA YÜKSEL

YOUSEF M. A. MAHMOUDHAMAD

**ARMAĞAN'A HAKEM SIFATIYLA
KATKIDA BULUNANLAR
(AKADEMİK VE ALFABETİK SIRA İLE)**

PROF. DR. ABDURRAHMAN EREN

PROF. DR. AYHAN CEYLAN

PROF. DR. NİHAT BULUT

DR. ÖĞR. ÜYESİ ABDURRAHMAN TEKİN

DR. ÖĞR. ÜYESİ MEVLÜT GÖL

DR. ÖĞR. ÜYESİ MUHAMMED SAİD BİLAL

DR. ÖĞR. ÜYESİ MURAT HAS

DR. ÖĞR. ÜYESİ VOLKAN ASLAN

ARŞ. GÖR. DR. GÜLÇİN DEMİRCAN

ARŞ. GÖR. DR. MELİSA AYDIN YAMAKOĞLU

TAKDİM

Kıdemli hocamız Prof. Dr. Servet Armağan için bir armağan kitabı çıkaracak imkânı bulmuş olmamız sevindiricidir. Hocamız, yalnızca üniversitemizde değil, başka üniversitelerde de uzun yıllar akademik ve idarî faaliyetlerde bulunmasıyla şüphesiz kendisine böyle bir eserin çıkarılmasına en layık şahsiyetlerden biri olmuştur.

1980-1981 öğretim yılında İstanbul Hukuk Fakültesine kaydımı yaptırdığımda *Teklerin* sınıfında idim. Anayasa Hukuku dersimize, merhum Selçuk Özçelik ile birlikte Servet Armağan giriyordu. O vakitten beri tanıdığım hocamız, çalışkan bir akademisyen olması yanında, ders anlatışıyla da hatıramda iz bırakmıştır. Sınıfa hâkim sesi, tane tane konuşması, anlaşılır, rahat hitabetiyle o, derslerini ilgiyle dinleten hocalardan biriydi.

Servet Armağan, taşradan gelerek İstanbul Üniversitesinin seçkinler sınıfına dâhil olanlardandı. 12 Eylül'ün hukuksuzluğunda 1402'lik diye bilinen mağdur öğretim üyeleri arasına sokulmuş, çetin bir hukuk mücadelesinden sonra üniversiteye dönmeyi başarmıştı. İstanbul Hukuk Fakültesinde İslam Hukuku Anabilim Dalının kurucusu ve ilk anabilim dalı başkanı olma şerefini de bu sırada elde etmiştir.

Prof. Armağan'ın, akademik faaliyetinin yanı sıra idarecilik de yaparak eğitim öğretim hayatına birikimini sunduğuna değinmiştim. Hocamız, memleketi Şanlıurfa'da Harran Üniversitesinin kurucu rektörlüğünü yapmıştır.

Yazdıklarına göz gezdirilecek olursa, geniş bir meraka sahip olduğu görülecek hocamız, sıradan bir öğretim üyesi kabına sığmamış, ülkemizin muhtelif sorunlarıyla da ilgilenmiştir. İlgi alanları bakımından mensup olduğu anayasa hukuku dışında İslam hukukuyla ilgili telif ve tercüme çalışmaları, özellikle dikkati çekmektedir.

1961 yılında fakültemize girmiş, 16/02/1983 tarihinde sıkıyönetimce görevine son verilmiş, 24/07/1986 günü fakülte kadrosuna yeniden atanmış ancak fiilen fakültemizde görev yapmamış, maaşsız izinle görevlendirme alıp Dicle Üniversitesinde dekanlık, yukarıda geçtiği üzere Harran Üniversitesinde rektörlük yapmış, 19/11/1996 tarihinde yine fiilen Fakültemizdeki görevine dönmüştür. Hocamız,

XVIII

15/05/2006 günü yaş haddinden emekli olmuştur. Yanlış hesaplamadıysam 31 yıl 27 gün fakültemizde fiilen çalışmıştır.

2015 yılının birinci yarısında başlatıp çok sürdüremediğimiz Hukuk Tarihi Söyleşileri başlıklı toplantıların ikincisinde, 6 Mayıs 2015 Çarşamba günü, saat 14:00'de hayat hikâyesi ve hukuk kariyerini konuşmak üzere Servet Armağan'ı, müdürlüğünü yürüttüğüm Sadri Maksudi Arsal Hukuk Tarihi Uygulama ve Araştırma Merkezi adına davet ederek, kendisinin Hukuk Fakültesine girişini, buradaki öğrenciliğini, asistan ve sonra hoca oluşunu ve bu süreçlerde yaşadıklarını, gözlemlerini, duygularını ve düşüncelerini dinleme fırsatı bulduk.

Hocamızla bundan sonra da irtibatımız sürdü. İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi dekanlığına atanmamdan duyduğu mutluluğu, benimle paylaşanlar arasında hocam da vardı. Kendisi, ayrıca tebrik etmek için dekanlık makamına kadar gelerek beni şerefleştirmiştir. Vakit vakit telefonla da arayarak bazı konularda düşüncelerini aktaran hocamıza, aile fertleriyle birlikte sağlıklı, huzurlu, verimli bir hayat temenni ederken, şahsım ve fakültem adına hürmet ve muhabbetlerimi arz ederim.

Bugün kendisine bu armağanın sunulması, yıllarca hizmet ettiği fakültesinin kendisine bir şükran nişanesidir. Bunu gerçekleştiren Anayasa Hukuku Anabilim Dalımızı ve başkanını kutlarken, bunda bir çimdik tuzumun olmasından duyduğum mutluluğu da ayrıca belirtmek isterim.

Prof. Dr. Fethi GEDİKLİ
İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dekanı

SUNUŞ

Elinizdeki bu kitap, titiz bir hazırlık çalışması neticesinde ortaya çıkmıştır: Bir taraftan gönderilen ilmi çalışmaların seçilmesi ve hakemlere gönderilmesi, diğer taraftan da kitabın yayına girmeden, yani basılmadan kitaptaki yerinin belirlenmesinde gösterilen titizlik söz konusudur. Armağan'a gönderilen ilmi çalışmaları ve diğer hazırlıkları ben zaman zaman gördüm ve onları hazırlayanları hep takdir ve tebrik ettim.

İnanıyorum ki, bu **Armağan**, üniversitelerimizde bu tür çalışmaları hazırlayan ve okuyuculara sunan diğer kuruluşlara da örnek olacaktır. Çünkü hazırlık çalışmalarında görev alanlar, takdir edilecek bir dikkatle çalıştılar.

Aslında üniversite gibi ilmi kuruluşların bu dikkati her zaman ve her çalışmada göstermelidirler. Böylece yüksek öğretim mensupları, o ülkeye, yüksek öğretimde okuyanlara ve uzmanlık çalışması yapmak isteyenlere örnek olabilsinler.

İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi, idareci kadrosu ve fiilen öğretim üyesi olarak çalışanlar, başarılı çalışmaları ile öğrencilerini bu sahada yetiştirmektedirler.

Benim de mensup olduğum bu ilmi kuruluş, bu sahada güzel örneklerle kendisinden beklenileni ortaya koymaktadır. 7 ilmi çalışmamı yayınlayan fakültemiz, genellikle takdire değer yayınlar yapıyor.¹ İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi, başta 3 tez çalışmamı (yani, doktora, doçentlik ve profesörlük tezi diye adlandırılan çalışmalarım) olmak üzere, toplam 7 adet kitabımı yayınlamıştır. Bu hususu takdirlerimle birlikte teşekkürlerimi tekrar etmek isterim, ediyorum.

İnanıyorum ki, fakültemiz, elinizdeki bu kitapla memleketimiz ilim ve irfan hayatına bir hizmet ortaya koymuş oluyor.

¹ Önümüzdeki senelerde, bunun gibi daha birçok çalışmayı da yayınlayacağına inanıyorum.

Senelerimin içinde geçtiği İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesine gençlik enerjimi vererek hocalarımın ve meslektaşlarımdan çok şeyler öğrendim. Şimdi daha iyi anladım ki, geride bıraktığım seneler çok faydalı olmuş.

Diğer yandan belirtiyim ki, ilmi yayın yapan kuruluşların hep böyle olması gerekir. Bunu, bir beklentim olarak ifade ediyorum.

Fakültemiz idareci kadrosu ve özellikle bu Armağanı çıkaranlar, benden bir sunuş yazısı istedikleri zaman, bunu memnuniyetle yerine getirmeyi kabul ettim.

İlmi araştırma vazifesi sadece anayasa hukukçularının ve özellikle hukuk tarihiyle meşgul olan ilim adamlarımızın görevi değil, her Türk aydınının da görevidir. Her ilmi çalışmaya başlayan aydınlarımız, o konuda kendisinden evvel yapılan çalışmaları gözden geçirir ve kendisine bir dayanak yapar. Memnuniyetle belirtiyim ki İstanbul Üniversitesi Hukuk fakültesi mensupları ve yayınla meşgul olan komisyon, bu görevi yerine getirmektedir.

Şimdi bir de teşekkür borcumu yerine getirmem icap eder:

Başta Fakültemizin ilmi araştırmaları her zaman teşvik eden, iyi bir idareci, **Dekan Prof. Dr. Fethi Gedikli** olmak üzere, **Armağan**'ı en iyi şekilde yayınlamak için gayret eden Anayasa Hukuku Kürsüsü Başkanı **Prof. Dr. Abdurrahman Eren**'e ve gayretleri ile kaliteli bir ilmi eser olarak yayınlanmasına katkı veren diğer meslektaşlarıma teşekkürler ediyorum. Öğrenim hayatım ve uzmanlık çalışmalarımı yaptığım 50 yılı geçen bu süre içinde, Fakültemizin bu **Armağan**'ı çıkarmaya karar vermesi benim için takdir edilecek bir ilmi faaliyettir.

Ve ilmi bir yayın için gösterilen bu gayretlerden dolayı Allah hepsinden razı olsun. İnşallah, benim yaşadığım bu mutluluğu, aynen onlar da günün birinde yaşarlar ve görürler. Zaman tahmin ettiğimden daha hızlı geçiyor. Herkese sağlıklı günler diliyorum.

Prof. Dr. Servet ARMAĞAN
Şubat 2026, İstanbul Büyükçekmece

ÖNSÖZ

İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Anayasa Hukuku Anabilim Dalı'nın tarihi Sultan II. Abdülhamid tarafından 17 Haziran 1880 tarihinde kurulan Mekteb-i Hukuk-ı Şâhâne'ye dayanmaktadır. Mekteb-i Hukuk-ı Şâhâne 1880-1881 yılında modern hukuk eğitimine başlamıştır¹. 1882-1883 eğitim yılında üçüncü sınıf ders programında, Kemal Paşazade Said Bey (1848-1921) tarafından verilen “Hukuk-ı Siyasiye-i Osmaniye-i Dahiliye” yani “Hukuk-ı Esasiye ve Hukuk-ı İdare-i Mülkiye” dersi ilk anayasa hukuku dersi olarak okutulmuştur². Said Bey'in “Hukuk-ı Siyasiye-i Osmaniye Dersleri” 1882-1887 tarihine kadar devam etmiştir³. II. Meşrutiyet'in ilanından sonra “Darülfünûn-ı Osmanî Hukuk Şubesi” muallimlerinden Celaleddin Arif Bey (1875–1930) 1909 yılında birinci ve ikinci sınıflara “Hukuk-ı Esasiye I” ve “Hukuk-ı Esasiye II” olmak üzere anayasa hukuku derslerini vermiştir.

Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin 31 Mayıs 1933 tarihli kararıyla 31 Temmuz 1933 tarihi itibarıyla Dârülfünun kapatılmış ve yerine 1 Ağustos 1933 tarihinden itibaren İstanbul Üniversitesi kurulmuştur⁴. İstanbul Üniversitesi reformu üzerine Ordinaryus Prof. Dr. Ali Fuat Başgil Teşkilât-ı Esâsiye hocası olarak Hukuk Fakültesi'nde I Numaralı Esas Teşkilat Hukuku Kürsüsü'nde göreve başlamıştır. Türkiye'nin anayasa eğitim tarihine damga vurmuş bu çok değerli isimleri sırasıyla; Prof. Dr. Hüseyin Nail Kubalı (1903-1981), Prof. Dr. Tark Zafer Tunaya (1916-1991), Prof. Dr. Ahmet Selçuk Özçelik (1923-2015), Prof. Dr. Orhan Aldıkaçtı (1924-2006), Prof. Dr. Server Tanilli (1931-2011), Prof. Dr. Erdoğan Teziç (1936-2017), Prof. Dr. Ersan İlal (1937-2011), Prof. Dr.

¹ **Ali Adem Yörük**, “Hukuk Tarihi Dersinin İhdâsı ve Mahmud Esad Seydişehrî”, İÜHFİM, C. 70, S. 1, 2012, s. 480.

² Said Bey'in Mekteb-i Hukuk'ta okuttuğu dersler için bkz. **Ali Adem Yörük**, Mekteb-i Hukuk'un Kuruluşu ve Faaliyetleri (1878-1900), Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, s. 72- 79.

³ **Mehmet Ali Beyhan**, “Bir II. Abdülhamid Devri Aydını'nın Profili: Lastik Said Bey”, Osmanlı Araştırmaları XIII, İstanbul, 1993, s. 168.

⁴ **Ekmeleddin İhsanoğlu**, “Darülfünun”, İslam Ansiklopedisi, C. 8, 1993, s. 521-522.

Servet Armağan (1939-), Prof. Dr. Bülent Tanör (1940-2002), Prof. Dr. Bakır Çağlar (1941-2011) ve Prof. Dr. Burhan Kuzu (1955-2020) izlemiştir.

İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Anayasa Hukuku Anabilim Dalında Anabilim Dalı Başkanlığı sorumluluğunu üstlendikten sonra, kürsüde hizmet etmiş bu çok değerli akademik mirası ortaya çıkarmak niyetiyle bir çalışma yapma sorumluluğu hissettim. Osmanlı döneminden itibaren Anayasa Hukuku Anabilim Dalında görev yapmış ve çok önemli katkılar sunmuş yukarıda ismi geçen hocalarımız için 2019 yılında kürsü arkadaşlarımla birlikte Anayasa Hukuku Anabilim Dalı Başkanlığı odasında bir köşe hazırladık. Hocalarımızın kısa özgeçmişlerinin yer aldığı resimli çerçevelerin bulunduğu ayaklı sehpa içinde kendi kitaplarına yer verdik. Böylece Anayasa Hukuku Anabilim Dalı Başkanlığı odasına gelen tüm ziyaretçiler hocalarımızı tekrar hatırlamakta ve hayırla yad etmektedir. Her akademik yılın ilk dersinde slaytlar halinde hocalarımızı öğrencilerimize de tanıtarak bu köklü akademik gelenekten haberdar olmalarını sağlamaktayız.

Yukarıda adları geçen hocalarımızdan bugün tek hayatta olan Prof. Dr. Servet Armağan hocamızdan Anayasa Hukuku Anabilim Dalı kürsüsünün tarihi hakkında bilgi almak üzere temasa geçtik. Kendisiyle daha önceye dayalı bir tanışıklığımız olmamasına rağmen hocamız bizi kırmayarak davetimizi kabul etti. Kendisi ile 13 Şubat 2020 tarihinde İstanbul Üniversitesi Profesörler Evinde genç akademisyen arkadaşlarla birlikte bir tanışma yemeği yedikten sonra, Anayasa Hukuku Anabilim Dalında yukarıda bahsettiğim kürsü hocalarımızın resimli özgeçmişlerinin önünde kürsünün tarihi hakkında samimi bir sohbet gerçekleştirdik. Hocamızın izniyle bu sohbeti kayıt altına aldık. Hocamızın Anayasa Hukuku Anabilim Dalı hakkında bizimle paylaştığı çok değerli bilgilerden bazılarını burada paylaşmak isterim.

Hocamız kürsünün ilk hocalarından Celalettin Arif Bey'den başlayarak kısaca hocalarımızın akademik katkılarından ve öne çıkan özelliklerinden bahsettiler. Ali Fuat Başgil hocamızın kürsüdeki ilk doktoralı akademisyen olduğunu öğrendik. Hocamız, Başgil hocamızın “Din ve Laiklik” adlı eserinin bu konudaki ilk eserlerden biri olduğunu ifade etmiştir. Kendisinin de hocası olan Başgil ile aynı çizgide “Din Vicdan Hürriyeti ve Laiklik” adlı bir çalışmasının olduğunu belirtmiştir.

Servet Armağan hocamızın asistanlık sınavına girdiği 1961 yılında Ali Fuat Başgil kürsüden uzaklaştırılmıştır. Başgil kürsüden ayrılınca İsviçre'ye gitmiş ve 1960 Darbesi'ne karşı olduğu gerekçesiyle hakkında dava açılmış, Türkiye'ye getirilerek tutuklanmış, Balmumcu'daki askeri hapisanede bir müddet kalmış ve yargılama sonrası beraat etmiştir. Ali Fuat Başgil kürsüden uzaklaştırıldığı halde

İstanbul Hukukta ders kitapları okutulmaya devam etmiştir. Servet Armağan hocamız Başgil hocanın kitaplarını okulda satıp parasını elden kendisine götürdüğü o hüzünlü günleri genç araştırma görevlisi arkadaşlarla paylaşmıştır. Ali Fuat Başgil hocamızın en önemli özelliklerinden birinin çok dil bilmesine rağmen Türkçeyi çok iyi kullanması ve müstesna bir dil kullanma becerisine sahip olduğunu ifade etmiştir.

Servet Armağan hocamıza İstanbul Hukuk Fakültesi'ndeki I Numaralı ve II Numaralı kürsü ayrımının nereden kaynaklandığını sordum. Kendisi kürsüde tek-çift numara ayrımının Anayasa hukuku derslerinin 1960 darbesinden sonra sabah ve öğlenci şeklinde ayrılmasından doğduğunu ifade etmiştir. Tek numaralı öğrenciler sabah, çift numaralı öğrenciler öğleden sonra ders almaya başlamıştır. Kendisinin I Numaralı kürsüde görev yaptığını belirtmiştir.

Kendisine İslam hukuku dersinin İstanbul Hukuk Fakültesi'nde nasıl başladığını sormam üzerine, hocamız İslam hukuku alanında Fakülte dergisinde yazılar yazmaya başladıktan sonra, Roma hukuku hocası Prof. Dr. Ziya Umur'un kendisine zaman zaman dini konularda sorular sorduğunu ve İslam hukukunun çeşitli konularında sohbetler ettiklerini söylemiştir. Bir gün Ziya Umur'un kendisine İslam Hukuku Enstitüsü kurma düşüncesi olduğunu ve Enstitü yardımcısı olarak da hocamızı düşündüğünü ifade etmiş. Enstitü kurmak için Dekanlığa dilekçe verdikleri gün 12 Eylül 1980 Darbesi olmuş. Hukuk Fakültesi Dekanı Ergun Nomer, bu fikrin nerden çıktığını kendilerine sorduktan sonra Yüksek Öğretim Kurumuna onay için göndermiş ve seçimlik ders olarak İslam Hukuku dersinin verilmesi onaylanmış. Derse bir yıl Ziya Umur girdikten sonra dersi hocamıza vermiştir. Hocamız anayasa hukuku dersleri yanında 25 yıl İslam hukuku dersini de anlatmıştır. YÖK ilahiyat fakültelerindeki İslam hukuku doktora jürilerine hocamızı görevlendirmeye başlamıştır. Dersin içeriğinde; İslam hukuku metodolojisi, İslam hukukunun gelişim devreleri, İslam anayasa hukuku, ticaret hukuku, medeni hukuk, hükmi şahsiyet hukuku, borçlar hukuku gibi konuların yer aldığını ifade etmiştir. Hocamız özellikle bir konunun altını birkaç kez çizmiştir. Bu ders kapsamında "İslam hukukunu anlattığını ancak hiçbir zaman İslam hukuku propagandası yapmadığını" vurgulamıştır.

Servet Armağan hocamızla İstanbul Hukuk Fakültesi Anayasa Hukuku Anabilim Dalında yaptığımız sohbette kendisi için bir Armağan çıkarmak istediğimi söylediğimde çok memnun oldu. Ancak tüm dünyada etkili olan Covid-19 pandemisi araya girdi. Pandemi döneminde yine kürsümüzde çok önemli hizmetleri olan Prof. Dr. Burhan Kuzu hocamızın Covid-19 nedeniyle vefat etmesi üzerinde armağanda önceliği Burhan Kuzu hocamıza verdik. Burhan Kuzu hocamızın armağan takdim törenini yapar yapmaz Servet Armağan hocamıza

XXIV

armağan çalışmalarına başladık. İçerisinde hatıra yazıları dışında yirmi beşten fazla bilimsel makalenin bulunduğu bu çalışmayı yaklaşık iki yıl gibi bir sürede tamamladık.

İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Anayasa Hukuku Anabilim Dalında uzun yıllar hizmet etmiş Prof. Dr. Servet Armağan hocamıza vefa göstererek takdim yazısı hazırlayan başta sayın Hukuk Fakültesi Dekanımız Prof. Dr. Fethi Gedikli'ye, makale gönderen ve hakemlik yapan tüm meslektaşlarıma ve özellikle yaklaşık iki yıllık hazırlık sürecinde yazıları ve diğer çabaları ile destek veren yayın kurulundaki arkadaşlarıma en içten duygularıyla teşekkür ederim.

Prof. Dr. Servet Armağan hocamıza sağlıklı ve uzun ömürler diliyoruz. Anayasa Hukuku Anabilim Dalı olarak hazırladığımız bu çalışmayı kendisine naçizane bir hatıra olarak "Armağan" ediyoruz.

Prof. Dr. Abdurrahman EREN
İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Anayasa Hukuku Ana Bilim Dalı Başkanı

İÇİNDEKİLER

- ◆ FETHİ GEDİKLİ, PROF. DR.
Takdim..... XVII
- ◆ SERVET ARMAĞAN, PROF. DR.
Sunuş XIX
- ◆ ABDURRAHMAN EREN, PROF. DR.
Önsöz XXI
- ◆ *İçindekiler* XXV
- ◆ BEGÜM NUR KALIPÇIOĞLU, ARŞ. GÖR.
Servet Armağan'ın Özgeçmişi ve Eserleri..... XXIX
- ◆ AHMET CÜNEYT ARMAĞAN, DR. ÖĞR. ÜYESİ
Babam Servet Armağan XLIII
- ◆ CELAL ERBAY, PROF. DR.
Tam 55 Yıl Önce Tanımıştım Hocamızı! XLV
- ◆ AHMET BATTAL, PROF. DR.
Ufuklarda Bir Medeni Cesaret Çizgisi: Servet Armağan XLVII
- ◆ AHMET BİLGİN, PROF. DR.
İlim, Tefekkür ve Ahlak Örneği Bir Şahsiyet: Prof. Dr. Servet Armağan LI
- ◆ İYYÜ HUKUK FAKÜLTESİ ARAŞTIRMA GÖREVLİLERİ
Bir Hukuk Hocası Olarak Prof. Dr. Servet Armağan..... LV
- ◆ MUHAMMED SAİD BİLAL, DR. ÖĞR. ÜYESİ
Bir Asistanının Gözünden Prof. Dr. Servet Armağan..... LVII
- ◆ *Genel Kısaltma Cetveli* LXI

MAKALELER

1. ABDURRAHMAN EREN, PROF. DR.
Seçimli Siyasi Parti Kongrelerinde Yargı Yetkisi Sorunu 1
2. AHMET BATTAL, PROF. DR.
Türkiye’de Hukuki Yönden Cemaat Kavramı ve Dönüşümü 65
3. AYHAN CEYLAN, PROF. DR.
2025 Suriye Arap Cumhuriyeti Anayasa Bildirisi 97
4. FETHİ GEDİKLİ, PROF. DR.
1924 Tarihli Sosyalist Cumhuriyetler İttihadı Kanun-ı Esâsisinin İlk Türkçe
Çevirisi..... 129
5. İBRAHİM ÖZBAY, PROF. DR.
SALTUK BUĞRA KIZILKAYA
Hâkimler ve Savcılar Kurulunun Yapısı, Oluşumu ve Çalışma Sistemine
İlişkin Düşünceler 151
6. MEHMET DOĞAR, DOÇ. DR.
Anayasa m. 56 Çerçevesinde Yenilenmiş Ürünler..... 191
7. ŞEREF İBA, DOÇ. DR.
Kuvvetler Ayrılığı Sistemlerinde Yasama Organlarının İdari Özerkliği İlkesi
ve TBMM’nin Güçlendirilmesine Yönelik Öneriler..... 217
8. MUHAMMED SAİD BİLAL, DR. ÖĞR. ÜYESİ
Biyooiktidar ve İnsan Hakları: İnsan Hakları Hukukuna Sosyolojik Bir
Yaklaşım 233
9. VOLKAN ASLAN, DR. ÖĞR. ÜYESİ
Anayasa Mahkemesi Kararları Işığında Resmi İlan ve Reklamın Kesilmesi
Cezasının İfade ve Basın Özgürlüklerine Etkisi 259
10. GÜLÇİN DEMİRCAN, ARŞ. GÖR. DR.
Yemen Cumhuriyeti Siyasi Sistemine Bir Bakış 285
11. AYŞE VİLDAN ÇELİK, ARŞ. GÖR.
Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları Işığında Dini Cemaatlerin
Özerkliği İlkesi 331
12. BEGÜM NUR KALIPÇIOĞLU, ARŞ. GÖR.
Torba Kanunlar 357
13. BEREN ŞEN ÇETİNER, ARŞ. GÖR.
Anayasal Boyutuyla Ülke: Karşılaştırmalı Anayasalarda Ülke Unsuru..... 383